

Sygn. akt SNO 56/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

SSN Józef Dołhy

Protokolant : Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego w [...]

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 grudnia 2014 r.

sprawy **H. W.**

sędziego Sądu Rejonowego

w związku z odwołaniami wniesionymi przez obwinionego oraz jego obrońców

od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 19 maja 2014 r.

zmienia zaskarżony wyrok, przy przyjęciu, że każde z przypisanych obwinionemu H. W. przewinień służbowych stanowi odrębny czyn, w ten sposób, że:

a) uniewinnia go od zarzutu popełnienia przewinień służbowych, opisanych w tiret 3 (sprawa XII Ga .../11) i 4 (sprawa V GC .../10/S);

b) uchyla rozstrzygnięcia o uznaniu go za winnego popełnienia przewinień służbowych, opisanych w tiret 1 (sprawa V GNC .../12/S) oraz tiret 2 (sprawa V GCupr .../09/S) i w tym

zakresie sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Rejonowego H. W., wyrokiem Sądu Apelacyjnego–Sądu Dyscyplinarnego w [...], został uznany za winnego tego, że w okresie od dnia 21 czerwca 2010 roku do dnia 3 grudnia 2012 roku, pełniąc funkcję sędziego Sądu Rejonowego i prowadząc jako referent postępowanie w niżej wskazanych sprawach dopuścił się szeregu przewinień służbowych, poprzez oczywistą i rażącą obrazę art. 45 Konstytucji RP i art. 6 EKPC, art. 6 Kodeksu cywilnego, Rozdziału 2 działu III tytuł VI księgi pierwszej Kodeksu postępowania cywilnego i innych przepisów prawa w ten sposób, że:

- w okresie od dnia 5 września 2012 roku do dnia 3 grudnia 2012 roku, naruszając dyspozycję art. 6 k.p.c., jako referent nie podjął niezwłocznie stosownych czynności w sprawie V GNC .../12/S, doprowadzając w ten sposób do przewlekłości postępowania, która stwierdzona została postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 22 stycznia 2013 r., sygn. akt XII S .../12;
- w okresie od dnia 13 lipca 2010 roku do dnia 1 października 2012 roku, prowadząc postępowanie w sprawie V GCupr .../09/S, naruszając art. 726 k.p.c., art. 727 k.p.c. i art. 6 k.p.c. oraz nie stosując w sposób odpowiedni środków dyscyplinujących biegłego, spowodował przewlekłość postępowania, stwierdzoną postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 11 czerwca 2012 r., sygn. akt XII S .../12;
- w okresie od dnia 27 stycznia 2011 roku do dnia 30 maja 2011 roku, rozpoznając sprawę V GC .../11/S i V GC .../11/S i wydając wyrok, wadliwie przeprowadził postępowanie dowodowe, nie dopuszczając dowodów zawnioskowanych przez pozwanych, co doprowadziło do uchylenia zapadłego w sprawie wyroku z dnia 30 maja 2011 roku (XII Ga .../11) i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania;
- rozpoznając sprawę V GC .../10/S naruszył dyspozycję art. 355 § 1 k.p.c. i wydał w dniu 21 czerwca 2010 r. wadliwie postanowienie o umorzeniu postępowania, co doprowadziło do uchylenia tego orzeczenia, tj. przewinienia

dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p., za które na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 u.s.p. wymierzono mu karę dyscyplinarną upomnienia.

Od tego orzeczenia odwołanie wniósł obwiniony oraz jego obrońcy.

H. W. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów prawa, mających wpływ na treść orzeczenia – art. 107 § 1 u.s.p., art. 6 k.p.k. oraz art. 42 i art. 45 Konstytucji RP, art. 414 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. oraz art. 424 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. Na tej podstawie wniósł o zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i uniewinnienie go od wszystkich stawianych mu zarzutów, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi *meriti*.

Obrońca obwinionego SSR B. S. podniósł zarzuty:

1. naruszenia prawa materialnego – art. 107 § 1 u.s.p.;
2. naruszenia prawa procesowego, które miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia – art. 337 § 1 k.p.k. w zw. z art. 332 § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. oraz art. 42 ust. 2 Konstytucji RP i art. 6 EKPC, art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 167 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k., art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 107 § 1 u.s.p., art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k.;
3. wystąpienia w sprawie okoliczności, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., przy wskazaniu na wadliwość uznania szeregu przypisanych obwinionemu zachowań za jedno przewinienie dyscyplinarne;
4. błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, mających wpływ na jego treść.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów obrońca obwinionego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie sędziego H. W. od wszystkich przypisanych mu czynów, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu–Sądowi Dyscyplinarnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Obrońca obwinionego SSR A. S. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., art. 107 § 1 u.s.p. oraz art. 6 k.p.k. i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie obwinionego od wszystkich stawianych mu zarzutów.

Sąd Najwyższy–Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że trafnie zakwestionowano w odwołaniach zasadność uznania czterech działań obwinionego za jedno przewinienie dyscyplinarne. Na gruncie prawa dyscyplinarnego możliwe jest przyjęcie koncepcji prawnej jedności czynów. Tyle tylko, że dla dokonania takiego zabiegu konieczne jest występowanie wspólnego elementu podmiotowego (np. z góry powziętego zamiaru dla zastosowania konstrukcji czynu ciągłego) albo przedmiotowej więzi czasowo-sytuacyjnej lub choćby wspólnego *modus operandi*, co pozwalałoby uznać szereg zachowań za jedno *sui generis* złożone przewinienie dyscyplinarne, jak to ma miejsce np. przy nieterminowym sporządzaniu uzasadnień orzeczeń.

Przenosząc te uwagi na grunt stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że zachowania, o które obwiniono sędziego H. W. cechują się nieumyślnością, co uniemożliwiało przyjęcie konstrukcji czynu ciągłego na wzór instytucji, określonej w art. 12 k.k. Z kolei porównanie opisu czynów wskazuje, że poza osobą obwinionego brak jest między nimi jakiegokolwiek więzi przedmiotowej, co uniemożliwiało objęcie ich klamrą jednego przewinienia dyscyplinarnego. Chociaż w odniesieniu do dwóch pierwszych zachowań istotą naganności było doprowadzenie do przewlekłości postępowania, to różnice w okolicznościach faktycznych tych spraw nie pozwalały na uznanie ich za jeden delikt dyscyplinarny. W pierwszym bowiem zachowaniu, dotyczącym sprawy V GNC .../12/S, chodziło o zwłokę w wydaniu nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, w drugiej zaś sprawie (V GCupr .../09/S) przyczyną zwłoki był brak zdecydowanej reakcji na opieszałość powołanego biegłego. Podobnie jeśli chodzi o dwa ostatnie czyny, opisane w tiret trzecie i czwarte wyroku. O ile istotą obu tych zachowań było wydanie wadliwej decyzji procesowej, to już okoliczności, które legły u podstaw wydania błędnego orzeczenia rysowały się zgoła inaczej. W sprawie V GC 4.../11/S i V GC .../11/S przyczyną było wadliwe przeprowadzenie postępowania

dowodowego, natomiast w sprawie V GC .../10/S błędna interpretacja art. 355 § 1 k.p.c. Z tego względu należało uznać, że każdy z czterech czynów powinien podlegać odrębnej ocenie dyscyplinarno-prawnej.

Przechodząc na grunt rozważań co do poszczególnych zachowań, należy stwierdzić, że w zakresie zachowania polegającego na doprowadzeniu do przewlekłości postępowania w sprawie V GNC .../12/S Sąd Apelacyjny–Sąd Dyscyplinarny dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych, polegającego na przyjęciu, że obwiniony doprowadził do nieuzasadnionej zwłoki postępowania, wynoszącej 2 miesiące (zob. s. 10 uzasadnienia). Wadliwość takiej oceny stanu faktycznego była wynikiem tego, że za datę początkową przewinienia przyjęto dzień, w którym obwiniony otrzymał akta sprawy (5 września 2012 r.), co jest o tyle nieuzasadnione, że nawet w nieskomplikowanej sprawie sędziemu zapewniony musi być pewien okres na zapoznanie się z aktami i wydanie orzeczenia. Potwierdzeniem tego są spostrzeżenia Sądu Okręgowego (przedstawione przez Sąd orzekający w niniejszej sprawie), który stwierdzając przewlekłość postępowania (postanowienie z dnia 22 stycznia 2013 r., XII S .../12), zauważył, że sprawa została przekazana obwinionemu sędziemu z poleceniem wydania pierwszych zarządzeń w terminie 7 dni, a kolejnych – w terminie 14 dni (zob. s. 10 uzasadnienia Sadu *a quo*). Chociaż więc uprawnione byłoby twierdzenie, że beczynność sędziego trwała od 5 września 2012 r., to jednak biorąc pod uwagę wyznaczony sędziemu czas na podjęcie określonych decyzji procesowych w sprawie, datą przewinienia dyscyplinarnego polegającego na zaniechaniu („niepodjęcie stosownych czynności”), zgodnie z ogólnymi regułami przyjętymi na gruncie prawa karnego, powinien być ostatni moment, w którym możliwe było terminowe spełnienie ciążącego na obwinionym obowiązku, tj. dzień 19 września 2012 r.

Również w zakresie czynu dotyczącego sprawy V GCupr .../09/S Sąd Apelacyjny–Sąd Dyscyplinarny dokonał wadliwego określenia czasu popełnienia deliktu dyscyplinarnego. O ile data początkowa czynu (13 lipca 2010 r.) ma swoje podstawy w materiale dowodowym, to niezrozumiałe jest przyjęcie daty końcowej czynu, określonej na dzień 1 października 2012 r. (wydanie wyroku oddalającego powództwo), skoro istotą czynu było doprowadzenie do przewlekłości

postępowania, co zostało stwierdzone przez Sąd Okręgowy postanowieniem wydanym w dniu 11 czerwca 2012 r. Jeśli zatem podjęte po tym orzeczeniu czynności doprowadziły do wydania orzeczenia, to znaczy, że postępowanie w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania spełniło swój cel i doprowadziło do wydania orzeczenia bez kolejnej, nieuzasadnionej zwłoki.

Z tych względów Sąd Najwyższy–Sąd Dyscyplinarny, uznając każde z zarzucanych obwinionemu przewinień dyscyplinarnych za odrębny czyn, uchylił rozstrzygnięcie o uznaniu H. W. za winnego popełnienia przewinień dyscyplinarnych, opisanych w tiret pierwsze i drugie sentencji zaskarżonego wyroku. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, wobec potrzeby zawężenia okresu zarzucanych obwinionemu ww. przewinień służbowych konieczne będzie dokonanie przez Sąd Apelacyjny–Sąd Dyscyplinarny ponownej oceny stopnia szkodliwości korporacyjnej czynów. Ingerencja w sferę oceny tej przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej przez Sąd Najwyższy–Sąd Dyscyplinarny stanowiłaby bowiem naruszenie zasady dwuinstancyjności postępowania, co byłoby tym bardziej rażące, jeśli weźmie się pod uwagę szeroki zakres swobodnej oceny sądu w zakresie oceny stopnia szkodliwości czynu, wyznaczany przez kryteria określone w art. 115 § 2 k.k., które *per analogiam* należy stosować w postępowaniu dyscyplinarnym. Sąd Apelacyjny–Sąd Dyscyplinarny będzie miał na względzie w szczególności trudną sytuację zawodową obwinionego i jego obciążenie obowiązkami, a w ramach czynu dotyczącego sprawy V GCupr .../09/S rozważy, w jakim stopniu odpowiedzialność za przewlekłość tego postępowania obciąża sędziego H. W. oraz, czy i ewentualnie w jakim zakresie można mówić o przyczynieniu się do przewlekłości postępowania biegłego, który nie wydał opinii i nie zwrócił ani akt sprawy, ani mającego być przedmiotem opinii telefonu. Sąd pierwszej instancji będzie miał również na względzie termin przedawnienia w zakresie wymierzenia kary dyscyplinarnej, określony w art. 108 § 2 w zw. z art. 108 § 1 u.s.p.

Odnosząc się do pozostałych dwóch czynów (tiret trzecie i czwarte wyroku) należy na wstępie podkreślić, że zgodnie z poglądem utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego przewinienie dyscyplinarne, polegające na oczywistej i rażącej obrazie przepisów prawa może co do zasady dotyczyć tylko takich przepisów

prawa, które nie wiążą się z samym orzekaniem, ale mają na celu zapewnienie prawidłowego i sprawnego toku postępowania. Rozszerzenie zakresu tej postaci deliktu dyscyplinarnego również na inne unormowania, zwłaszcza te dotyczące prawa materialnego oraz dotyczące istoty rozstrzygnięć o charakterze formalnym mogłoby godzić w zasadę niezawisłości sędziowskiej, wyrażonej w art. 178 ust. 1 Konstytucji RP (zob. wyrok SN-SD z dnia 13 grudnia 2013 r., SNO 35/13, OSNwSD z 2013, poz. 46, s. 194; wyrok SN-SD z dnia 20 czerwca 2013 r., SNO 8/13; OSNwSD z 2013, poz. 22, s. 102; wyrok SN-SD z dnia 18 kwietnia 2013 r., SNO 6/13, OSNwSD z 2013, poz. 20, s. 86; wyrok SN-SD z dnia 15 listopada 2012 r., SNO 46/12, OSNwSD 2012, poz. 42, s. 160).

Z opisu zachowań opisanych w tiret pierwsze i czwarte wynika jednoznacznie, że istota oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa w tym zakresie dotyczy sfery orzekania, która – za wyjątkiem przypadków, określanych mianem tzw. sądowego bezprawia – pozostaje pod ochroną zasady niezawisłości sędziowskiej. Korekta wadliwych rozstrzygnięć sądu w tym zakresie może nastąpić w drodze kontroli instancyjnej lub w trybie postępowań zainicjowanych nadzwyczajnymi środkami zaskarżenia (zob. wyrok SN-SD z dnia 18 kwietnia 2013 r., SNO 6/13, OSNwSD z 2013, poz. 20, s. 86).

Kwestionowana przez sąd dyscyplinarny prawidłowość procedowania w sprawie V GC .../11/S i V GC .../11/S sprowadzała się do nieuprawnionego nieprzeprowadzenia dowodów zawnioskowanych przez stronę. Sąd pierwszej instancji wskazał, że ocena tego czynu nie wkracza w sferę orzeczniczą, bo nie łączy się z oceną dowodów i zastosowaniem prawa materialnego, lecz z wadliwością proceduralną (s. 22 uzasadnienia). Tyle tylko, że wcześniejsza argumentacja przedstawiona przez Sąd *meriti* opiera się na ocenie treści sprzeciwu od nakazu zapłaty, wkraczając w zagadnienia merytoryczne sprawy. Poza tym podjęcie decyzji co do tego, czy dopuścić dowód czy nie warunkuje kwestię oceny tego dowodu, a więc niewątpliwie rzutuje na sferę orzeczniczą. Prowadzenie postępowania dowodowego należy do podstawowych kompetencji sądu i ewentualna wadliwość procedowania może być korygowana w drodze kontroli instancyjnej. Warto w tym kontekście powołać się także na argument z konsekwencji, albowiem gdyby usterki postępowania dowodowego mogły stanowić

podstawę odpowiedzialności dyscyplinarnej, to niemal każdemu sędziemu, w okresie sprawowania urzędu można by przypisać takie przewinienie dyscyplinarne, co nie byłoby celowe ani ze względów ochrony autorytetu wymiaru sprawiedliwości, ani z punktu widzenia interesów stron postępowania, dostatecznie chronionych przez konstytucyjną zasadę dwuinstancyjności postępowania oraz szereg procesowych instytucji o charakterze gwarancyjnym.

Z tego względu należy uznać, że oczywista i rażąca obraza przepisów prawa, jakich miałby się dopuścić obwiniony w tym zakresie nie może stanowić przedmiotu oceny dyscyplinarno-prawnej z uwagi na zasadę niezawisłości sędziowskiej. Trzeba też wytknąć Sądowi pierwszej instancji, że ten nie wskazał, jakiej to konkretnie oczywistej i rażącej obrazy przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dopuścił się obwiniony. Dopiero w uzasadnieniu stwierdził, że niedopuszczenie zawnioskowanych w sprzeciwach dowodów naruszało art. 232 k.p.c., 212 k.p.c. i art. 227 k.p.c. i było wynikiem wadliwego zastosowania art. 503 k.p.c. Takie jednak doprecyzowanie przewinienia dyscyplinarnego powinno znaleźć się w opisie czynu przypisanego obwinionemu w sentencji orzeczenia.

W sprawie V GC .../10/S istota czynu polegała na wadliwym wydaniu postanowienia o umorzeniu, które zostało uchylone przez Sąd drugiej instancji. Sąd wskazał na obrazę art. 355 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne. Treść tego przepisu jednoznacznie wskazuje, że naganność omawianego czynu koncentruje się na kwestii prawnej związanej ściśle ze sferą orzeczniczą, co nie pozwala na dokonanie jego kwalifikacji prawnej pod kątem wypełnienia znamion przewinienia dyscyplinarnego. Na marginesie trzeba też zauważyć, że postanowienie o umorzeniu postępowania w sprawie V GC .../10/S zostało zaskarżone, co doprowadziło do jego uchylecia, a tym samym wyeliminowania z obrotu prawnego. Z tych względów Sąd Najwyższy–Sąd Dyscyplinarny uniewinnił obwinionego H. W. od dokonania przewinień dyscyplinarnych, opisanych w tiret trzeciej i czwartej sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego–Sądu Dyscyplinarnego.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Najwyższy–Sąd Dyscyplinarny orzekł jak w wyroku.

